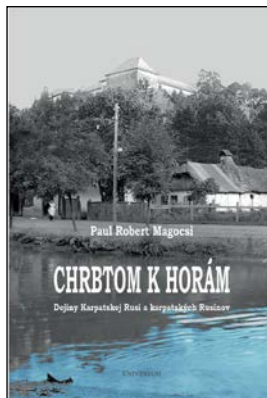

MAGOCSI, Paul Robert. *Chrbtom k horám. Dejiny Kapratskej Rusi a karpatských Rusínov.* Prešov : UNIVERSUM, 2016. ISBN 978-80-89046-97-3.

Paul Robert Magocsi patrí medzi zahraničných historikov, ktorých produkcia sa výraznou mierou dotýka aj slovenských dejín, resp. hlavne etník obývajúcich tento geografický priestor. Prof. Magocsi je uznávaným vedcom Torontskej univerzity v Kanade a jeho vyše 30 monografických prác patrí k vysoko hodnoteným knižným výstupom nielen z oblasti histórie, ale aj sociolingvistiky, bibliografie či kartografie.

Magocsiho ostatná monografická práca je výsledkom jeho dlhoročných historických výskumov dejín východných Slovanov. Jej podkladom boli pôvodne prednášky pripravené prof. Magocsim pre študentov na Slovensku a neskôr aplikované aj v rámci pedagogickej praxe na univerzite v Toronte. Nezvyklý názov tejto knižnej publikácie má podľa slov autora vyjadrovať priateľský pomer karpatských Rusínov k horám ako takým. Rusíni boli podľa postrehov prof. Magocsiho v dôsledku asimilačného tlaku postupne vytlačaní z nížin do hôr a tie sa stali ich ochranným štítom či prirodzeným útočiskom.

Z obsahovej stránky monografia obsahuje 30 kapitol zoradených chronologicky sledujúc vývoj od prehistorického vývoja až po súčasnosť. Autorovi sa s precíznosťou podarilo dosiahnuť vyváženosť medzi politickým, socioekonomickým a kultúrnym (zvlášť náboženským) vývojom. Dejiny geografického priestoru a etnika zaradzuje do kontextu európskeho vývoja a zvlášť historického vývoja krajín, ktoré nad územím vládli. Čitateľ tak popri dejinách rusínskeho etnika spoznáva aj dejiny Maďarska, Poľska, habsburskej ríše, Československa a Sovietskeho zväzu. Rovnako sú v rámci obsahu vysvetlené, ako to sám autor nazýva, „paneurópske fenomény, ako reformácia, protireformácia, nacionalizmus či sociolingvistická problematika“.

Jazykovo-štylisticky je kniha napísaná precíznym a pútavým jazykom. Z obsahu je zreteľný autorov zámer čo najvernejšie vykresliť základné peripetie vývoja rusínskeho obyvateľstva. V jednotlivých kapitolách nájdeme odkazy na viaceré zaujímavé zdroje, na základe štúdia ktorých monografia vznikla. V závere nám, a to musíme veľmi oceniť, prof. Magocsi ponúka bibliografickú esej obsahujúcu chronologicko-tematický prehľad ďalšej literatúry viažucej sa k danej problematike. Hlavným zámerom takto postavenej kapitoly je vyvolať záujem možno aj u mladej generácie historikov o túto ešte stále nevyčerpanú tému.

Dejiny karpatských Rusínov sú predstavené v prehľadnej forme, obohatené o viaceré zaujímavé historické fotografie dokresľujúce dobovú situáciu, vyše tridsať máp a tabuliek umožňujú lepšiu orientáciu v problematike dejinných reálií karpatských Rusínov žijúcich severne i južne od hrebeňov Karpát. *Chrbtom k horám. Dejiny Kapratskej Rusi a karpatských Rusínov* je jedna z tých rozsiahlych monografií, ktoré s určitosťou už teraz zaradzujeme k serióznym historickým prácam o osude východných Slovanov.

Peter Koval'